

GİRİŞ

İlkyardım konusunda farkındalık ve yeterli bilgiye sahip olma, gerekli durumlarda çocuk ya da yetişkinlere destek sağlamak açısından kritik bir öneme sahiptir. Ancak ilk yardım ve uygulamalar konusunda yapılan birçok araştırmada öğretmen ve ailelerin bilgi düzeyleri yetersiz olduğu ve ilk yardım konusunda bilgi düzeyini artıracak desteğe gereksinim duydukları sonucuna ulaşılmıştır (Dinçer, Atakurt ve Şimşek, 2000; Küçük, Biçer, Giray, Çöl, Erdağ, Kaspar ve Vitrinel, 2014; Küçükoğlu, Arıkan ve Cürcani, 2010; Sönmez, Uskun ve Pehlivan, 2014). Bu nedenle bu bölümde okul öncesi dönem çocuklarına yönelik okul öncesi öğretmen adayları, öğretmenler ve aileler açısından ilk yardımla ilgili kritik bileşenler üzerinde durulacaktır.

İLK YARDIMLA İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR

İlk Yardım

Yaralanan veya aniden hastalanan birine yanıt olarak yapılan eylemleri ifade eden ilk yardım, herhangi bir kaza ya da yaşamı tehlikeye düşüren bir durumda, sağlık görevlilerinin tıbbi yardımını sağlanıncaya kadar, hayatın kurtarılması ya da durumun daha kötüye gitmesini önleyebilmek amacıyla olay yerinde, tıbbi araç gereç aranmaksızın mevcut araç ve gereçlerle yapılan ilaçsız uygulamalardır

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Bayburt Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Okul Öncesi Eğitimi, cansututkun06@hotmail.com

görülebileceği diğer bir sağlık problemi kırık, çıkık ve burkulmalardır. Vücuda zehirli (toksik) bir maddenin girmesi sonucu normal fonksiyonların bozulması "zehirlenme" olarak tanımlanmakta ve sindirim, solunum ve cilt olmak üzere üç yolla gerçekleşmektedir. Çeşitli zehir ya da mikropların vücuda girip tüm vücuda yayılarak ağır hastalıklara neden olabildiği bir durum da "hayvan ısırığı veya sokmaları"dır. İlk yardım uygulamaları gerektiren diğer hususlar ise sıcak çarpması, donmalar, yanıklar, ateşli havale ve sara nöbetleri, vücuda yabancı cisim batmaları, suda boğulmalardır.

SORU

1. İlk yardım çantasında bulunması ve bulunmaması gereken malzemeleri açıklayınız.
2. İlk yardımın ABC'si açıklayarak, aşamalarını ve bu aşamalarda yapılması gerekenleri açıklayınız.
3. Yanıkların derecelerine göre yapılması gereken ilk yardım uygulamaları hakkında bilgi veriniz.

KAYNAKLAR

- Albrecht, J. M., & Strand, B. N. (2010). Basic first aid qualifications and knowledge among youth sport coaches. *Journal of Coaching Education*, 3(3), 3-18. <https://doi.org/10.1123/jce.3.3.3>
- Anderson, G. S., Gaetz, M., & Statz, C. (2012). CPR skill retention of first aid attendants within the workplace. *Prehospital and disaster medicine*, 27(4), 312-318. <https://doi.org/10.1017/S1049023X1200088X>
- Andrade, E. G., Hayes, J. M., & Punch, L. J. (2020). Stop the bleed: the impact of trauma first aid kits on post-training confidence among community members and medical professionals. *The American Journal of Surgery*, 220(1), 245-248. <https://doi.org/10.1016/j.amjsurg.2019.11.028>
- Auerbach, P. S. (2016). *Medicine for the outdoors: the essential guide to first aid and medical emergencies*. Elsevier Inc.
- Barraclough, N. (2008). *First Aid Made Easy*. Bradford: First On Scene Training Services.
- Berg, D. D., & Berg, R. A. (2012). When should rescue breathing be removed from the ABCs of CPR?. *Critical Care Clinics*, 28(2), 155-165. <https://doi.org/10.1016/j.ccc.2011.12.001>
- Castledine, G., & Walton, J. (1992). ABC of first aid. *British Journal of Nursing*, 1(11), 570-571. <https://doi.org/10.12968/bjon.1992.1.11.570>

- Cima, R. R., Kollengode, A., Garnatz, J., Storsveen, A., Weisbrod, C., & Deschamps, C. (2008). Incidence and characteristics of potential and actual retained foreign object events in surgical patients. *Journal of the American College of Surgeons*, 207(1), 80-87. <https://doi.org/10.1016/j.jamcollsurg.2007.12.047>
- Cohen, N. L. (2013). Using the ABCs of situational awareness for patient safety. *Nursing2022*, 43(4), 64-65. <https://doi.org/10.1097/01.NURSE.0000428332.23978.82>
- Çıtlı, R., & Eğri, M. (2014). Tarım çalışanlarında ilkyardım uygulamaları. M. Sayılı, E. Oruç, H. Günel, H. Önen (Ed.), *Tarımsal Yayın ve Danışmanlık* içinde (s. 151-166). EPAAMAT Yayıncılık.
- Del Ciampo, L. A., Ricco, R. G., De Almeida, C. A. N., & Mucillo, G. (2001). Incidence of childhood accidents determined in a study based on home surveys. *Annals of tropical paediatrics*, 21(3), 239-243.
- Demirağ, H., & Cin, A. (2019). Kırım Kongo Kanamalı Ateş ve sağlık personelinin korunması. İ. Çaltekin, M. Çaltekin (Ed.), *Sağlık Bilimleri Alanında Araştırma Makaleleri- 2* içinde (s. 77-86). Gece Kitaplığı
- Diñçer, Ç., Atakurt, Y., & Şimşek, I. (2000). Okulöncesi eğitimcilerinin ilk yardım bilgi düzeyleri üzerine bir araştırma. *Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuası*, 53(1), 31-38.
- Eisenburger, P., & Safar, P. (1999). Life supporting first aid training of the public—review and recommendations. *Resuscitation*, 41(1), 3-18. [https://doi.org/10.1016/S0300-9572\(99\)00034-9](https://doi.org/10.1016/S0300-9572(99)00034-9)
- Fatoni, F., Panduragan, S. L., Sansuwito, T., & Puspurini, L. S. (2022). Community first aid training for disaster preparedness: a review of education content. *KnE Life Sciences*, 549-558. <https://doi.org/10.18502/kls.v7i2.10356>
- Feinstein, B., Kelley, J., Blackburn, P., & Connell, P. (2023). Synchronized Cardioversion Performed During Cold Water Immersion of a Heatstroke Patient. *Annals of Emergency Medicine*, 81(1), 70-72. <https://doi.org/10.1016/j.annemergmed.2022.08.463>
- Ferrada, P., Callcut, R. A., Skarupa, D. J., Duane, T. M., Garcia, A., Inaba, K., ... & AAST Multi-Institutional Trials Committee. (2018). Circulation first—the time has come to question the sequencing of care in the ABCs of trauma; an American Association for the Surgery of Trauma multicenter trial. *World Journal of Emergency Surgery*, 13, 1-6.
- Fridie, L., & Tzizik, D. M. (2023). Traumatic Injuries of the Eye, Ear, Nose, and Throat. *Physician Assistant Clinics*, 8(1), 79-93. <https://doi.org/10.1016/j.cpha.2022.08.011>
- Gray, A., Bush, S., & Whiteley, S. (2004). Secondary transport of the critically ill and injured adult. *Emergency medicine journal*, 21(3), 281-285. <http://dx.doi.org/10.1136/emj.2003.005975>
- Grey, D. (2007). *First Aid Kit for Teachers*. Continuum.
- Gyedu, A., Stewart, B., Otupiri, E., Donkor, P., & Mock, C. (2021). First aid practices for injured children in rural Ghana: a Cluster-Random population-based survey. *Prehospital and disaster medicine*, 36(1), 79-85.
- Hagelqvist, P. G., Andersen, A., Maytham, K. B., Andreasen, C. R., Engberg, S., Lindhardt, T. B., ... & Vilsbøll, T. (2023). Exercise-Related Hypoglycemia Induces QTc-Interval Prolongation in Individuals With Type 1 Diabetes. *Diabetes, Obesity and Metabolism*. <https://doi.org/10.1111/dom.14964>
- Hobfoll, S. E., Watson, P., Bell, C. C., Bryant, R. A., Brymer, M. J., Friedman, M. J., ... & Ursano, R. J. (2021). Five essential elements of immediate and mid-term mass trauma intervention: empirical evidence. *Psychiatry*, 84(4), 311-346.
- Imamura, J. H., Troster, E. J., & Oliveira, C. A. C. D. (2012). What types of unintentional injuries kill our children? Do infants die of the same types of injuries? A systematic review. *Clinics*, 67, 1107-1116.
- Isbister, G. K. (2007). Managing injuries by venomous sea creatures in Australia. *Aust Prescr* 30, 117-121.

- İnan, H. F., Kurt, Z., ve Kubilay, İ. (2011). Temel ilkyardım uygulamaları eğitim kitabı. Sağlık Bakanlığı, Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü.
- Jones, S. A. (2012). *First Aid, Survival, and CPR: Home and Field Pocket Guide*. FA Davis.
- Kızılay, (2023). İlk Yardım Cep Kitabı. <https://www.ilkyardim.org.tr/dokumanlar/ilkyard%C4%B0m-cep-kitabi-2023-orjinal.pdf>
- Kraai, E., Wray, T. C., Ball, E., Tawil, I., Mitchell, J., Guliani, S., ... & Marinaro, J. (2023). E-CPR in cardiac arrest due to accidental hypothermia using intensivist cannulators: A case series of nine consecutive patients. *Journal of Intensive Care Medicine*, 38(2), 215-219. <https://doi.org/10.1177/08850666221116594>
- Küçük, Ö., Biçer, S., Giray, T., Çöl, D., Erdağ, G. Ç., Kaspar, Ç., & Vitrinel, A. (2014). Üst Sosyokültürel Düzeyden Bir Grup Ailenin Çocuklarda Karşılaşılan Acil Durumlarla İlgili Bilgi Düzeylerinin Değerlendirilmesi. *Çocuk Acil ve Yoğun Bakım Dergisi*, 2, 73-79. <https://doi.org/10.5505/cayd.2014.46330>
- Küçüköglü, S., Arıkan, D., & Cürçani, M. (2010). Kırık, çıkık ve burkulma durumlarında çocuklara yapılan ilkyardım uygulamalarının özelliklerinin belirlenmesi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 12(4), 74-83.
- Layon, A. J., Modell, J. H., Warner, D. S., & Warner, M. A. (2009). Drowning: update 2009. *The Journal of the American Society of Anesthesiologists*, 110(6), 1390-1401. <https://doi.org/10.1097/ALN.0b013e3181a4c3b8>
- Lipman, G. S. (2013). *The wilderness first aid handbook*. Simon and Schuster.
- Marsch, S., Tschan, F., Semmer, N., Zobrist, R., Hunziker, P. R., & Hunziker, S. (2013). ABC versus CAB for cardiopulmonary resuscitation: a prospective, randomized simulator-based trial. *Swiss medical weekly*, 143, w13856. <https://doi.org/10.4414/sm.w.2013.13856>
- MEB. (2016). *Sağlık hizmetleri: diğer acil durumlarda ilk yardım*. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları. http://www.megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller/Di%C4%9Fer%20Acil%20Durumlarda%20%C4%B0lk%20Yard%C4%B1m.pdf
- MEGEP. (2011). *İlk yardımın temel ilkeleri*. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları. http://megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller_pdf/%C4%B0lk%20Yard%C4%B1m%C4%B1n%20Temel%20İlkeleri.pdf
- MEGEP. (2016). *Hasta/yaralı taşıma*. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları. http://www.megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller/Hasta-Yaral%C4%B1%20Ta%C5%9F%C4%B1ma.pdf
- Murata, T., & ISCHIA Study Group. (2023). Prevention of hypoglycemia by intermittent-scanning continuous glucose monitoring device combined with structured education in patients with type 1 diabetes mellitus: A randomized, crossover trial. *Diabetes Research and Clinical Practice*, 195, 110147. <https://doi.org/10.1016/j.diabres.2022.110147>
- Müller, U. R. (1990). *Insect sting allergy: clinical picture, diagnosis and treatment*. Gustav Fischer Verlag.
- Neale, C. (2013). Do You Know Your ABC?. *Primary Science*, 127, 35-37.
- Oka, K., Honda, Y., Phung, V. L. H., & Hijioka, Y. (2023). Potential effect of heat adaptation on association between number of heatstroke patients transported by ambulance and wet bulb globe temperature in Japan. *Environmental Research*, 216, 114666. <https://doi.org/10.1016/j.envres.2022.114666>
- Öztürk, H. (2021). İlk Yardım. Ü. Deniz ve Ö.R. Önder (Ed.). *Anne çocuk sağlığı ve ilk yardım* (7. Basım) içinde (s. 217-314). Nobel Akademik Yayıncılık.
- Piazza, G. M. (Ed.). (2014). *First Aid Manual: The Step-by-step Guide for Everyone*. DK publishing.
- Piazza, G. M. (2017). *First aid fast for babies and children: Emergency procedures for all parents and caregivers*. DK publishing.
- Sağlık Bakanlığı (2011). *Temel ilk yardım uygulamaları eğitim kitabı*. Sağlık Bakanlığı İstanbul İl Sağlık Müdürlüğü Acil Ve Afetlerde Sağlık Hizmetleri Şubesi. <https://istanbulism.saglik.gov>

- tr/Eklenti/63990/0/temel-ilkyardim-uygulamaları-egitim-kitabı.pdf
- Snook, R. (1977). Transport of the injured patient: Past, present and future. *BJA: British Journal of Anaesthesia*, 49(7), 651-658. <https://doi.org/10.1093/bja/49.7.651>
- Sönmez, Y., Uskun, E., & Pehlivan, A. (2014). Knowledge levels of pre-school teachers related with basic first-aid practices, Isparta sample. *Turkish Archives of Pediatrics/Türk Pediatri Arşivi*, 49(3), 238. <https://doi.org/10.5152/tpa.2014.1581>
- Spoelder, E. J., Slagt, C., Scheffer, G. J., & van Geffen, G. J. (2022). Transport of the patient with trauma: a narrative review. *Anaesthesia*, 77(11), 1281-1287. <https://doi.org/10.1111/anae.15812>
- Szpilman, D., Bierens, J. J., Handley, A. J., & Orłowski, J. P. (2012). Drowning. *New England journal of medicine*, 366(22), 2102-2110. <https://doi.org/10.1056/NEJMra1013317>
- Tackett, R. (2020). *The ABC's of First Aid Steps for Young Adults*. Bloomington: AuthorHouse
- Thim, T., Krarup, N. H. V., Grove, E. L., Rohde, C. V., & Løfgren, B. (2012). Initial assessment and treatment with the Airway, Breathing, Circulation, Disability, Exposure (ABCDE) approach. *International journal of general medicine*, 117-121.
- Uludağ, A. , Tosun, H. B. , Çiçek, N. , Şirik, M., Uludağ, Ö. & Atıç, R. (2019). Yaralanma Sonrası Ekstremitelerin Yumuşak Dokusunda Gözlenen Yabancı Cisimlere Cerrahi Yaklaşım. *Dicle Tıp Dergisi*, 46(2), 215-223. <https://doi.org/10.5798/dicletip.539936>
- Umur, Y. F. (2011). *İlk Yardım*. Ankara: T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Yayınları.
- van Ommeren, M., Snider, L., & Schafer, A. (2011). (WHO, War Trauma foundation, World Vision International) Psychological First Aid: Guide for Field Workers. WHO: Geneva. http://whqlibdoc.who.int/publications/2011/9789241548205_eng.pdf adresinden erişilmiştir.
- Wardrope, J., & MacKenzie, R. (2004). The ABC of community emergency care: 2 The system of assessment and care of the primary survey positive patient. *Emergency medicine journal*, 21(2), 216-225. <http://dx.doi.org/10.1136/emj.2003.013524>
- Warrell, D. A. (2010). Snake bite. *The lancet*, 375(9708), 77-88.